

ἐνταῦθα παρ' ἀλλαχοῦ διὰ τὴν εὐστροφίαν τῆς γλώσσης των καὶ τὴν ταχύτητα τῆς προφορᾶς των. Νέοι, κλίσιν ἔχοντες νὰ γελάσωσιν, ὑπαγοὺν συχνὰ εἰς τὸ ἰχθυοπωλεῖον, καὶ ζητοῦν νὰ πειραξῶσι κάμμιαν ἀπ' αὐτὰς· ἐρεθισθεῖσα ἐκείνη, πηδᾷ εὐθὺς ἐπάνω, βάλλει τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ἰσχυίων, καὶ ἐξεμεῖ βωμολοχίας καὶ ὕβρεις κάποτε δι' ἐν τεταρτημόριον τῆς ὥρας ἀδιακόπως. Οἱ γωνιοστάται εἶναι πτωχοὶ, δυστυχεῖς ἄνθρωποι, οἵτινες περιμένουν εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν, ζητοῦντες ἔργον ὡς βαστάζοι μὲ πληρωμὴν μετριωτάτην. Εἶναι δ' ἐπίσημοι διὰ τὴν πολυποσίαν αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν γνῶρισιν ὅλων τῶν τοῦ Βερολίνου ἀστέισμων· καθότι πᾶσα μεγάλοπολις ἔχει τοὺς ἰδίους αὐτῆς ἀστέισμούς, τὸ δὲ Βερολῖνον εἶναι διαβόητον κατὰ τοῦτο. Οἱ Βοϊγτλανδοὶ εἶναι οἱ πλέον ἄγροικοι, ἀκαλλιέργητοι, ἐξευτελισμένοι κάτοικοι διαφόρων γειτωνιῶν εἰς τὸ ἀρκτικὸν μέρος τοῦ Βερολίνου· χρήσιμοι δὲ ἄνθρωποι σπανίως περνοῦν ἀπὸ τὰς συνοικίας των, ἐκ φόβου μὴ συναπαντηθῶσι μὲ τὸ ἄθλιον καὶ δυστυχὲς τοῦτο γένος.

Τόποι ἀνέσεως εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Βερολίνου εὐρίσκονται πολυπληθέστατοι, ὅλοι δὲ γέμουν εἰς τὸ ἄκρον τὰς Κυριακάς· ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ὁ περίφημος καὶ ωραιότατος Ζωολογικὸς Κήπος (ὅστις ὁμως δὲν περιέχει ζῷα) μετὰ τῶν πολυαρίθμων καρφενίων του. Παραπονεῖται δὲ ὁ Προῦσσος ὅτι δὲν ἔχει ἀδειαν νὰ καπνίσῃ εἰς τὸν εὐρύχωρον τοῦτον κήπον, ὅπου βαδίζει τις ἐν τεταρτημόριον τῆς ὥρας χωρὶς νὰ ἰδῇ κατοικίαν, ἢ κάποτε καὶ ν' ἀπαντήσῃ ψυχὴν. Εἶναι δὲ ἀπηγορευμένον τὸ καπνισμα καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς ὅλων τῶν πόλεων καὶ κωμοπόλεων· ἔθεν καὶ φαίνεται ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀστυνομικοῦ συστήματος τῆς Πρωσσίας, — αὐθαίρετος ἀκόμη καὶ εἰς τὰ παραμικρά.

Οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες καὶ ὑπάλληλοι τῆς Πρωσσίας εἰς τινὰς μὲν κλάδους εἶναι ὑπόχρεοι νὰ ἐργάζωνται κοπιαστικώτατα, ὡς, παραδείγματος χάριν, εἰς τὸ ταχυδρομεῖον· εἰς ἄλλους δὲ πραττοῦν πολλὰ ὀλίγον· ὅλοι πληρόνονται μέτρια. Οἱ στρατιωτικοὶ ἐνοχλοῦνται ἀδιακόπως μὲ μικρὰς ὑπηρεσίας καὶ γυμνάσεις. Τὸν χειμῶνα, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὀριμντέρων πάγων, ἐξασκοῦνται εἰς εὐρύχωρα γυμναστήρια, ἀποδομημένα εἰς τὰ περιπόλια τοῦ Βερολίνου, περικλείοντα δὲ μετὰ τῶν τεσσάρων τοίχων ἰκανὴν ἑκτασιν μὲ καμαρωτὴν στέγην. Κατὰ τῆς Πρωστικῆς στρατολογίας τοὺς κανονισμούς, πᾶς ἕνας χωρὶς ἐξάρσεων εἶναι ὑπόχρεως νὰ ὑπηρετῇ εἰς τὸ στρατεῦμα· πλὴν μὲ τὴν διακρίσιν ταύτην, ὅτι ὅποιος δύναται νὰ ὑποέρῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἐξέτασιν, καὶ νὰ παρασκευασθῇ ἀφ' ἑαυτοῦ, δουλεύει ἐν μόνον ἔτος, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσι ταῦτα ὀφείλουν νὰ δουλεύσωσι τρία· μετέπειτα ὁμως δὲν ὑποκείνται πλέον εἰς ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν, ἔκτος κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου. Ὑποκατάσταται, καθὼς εἰς τὴν Γαλλίαν, δὲν συγχωροῦνται· ἀνικανότης μόνον ἐξαίρετ' ἀπὸ τοῦλευσιν,

Εἰς τὸ Βερολῖνον ὑπάρχει πανεπιστήμιον, καὶ διάφορα γυμνάσια· εἰς ὅλα ὁμως ταῦτα, οἰδονται παραπολὺ εἰς κλασικὰ μαθήματα, ἀμελοῦντες τὰς ἐπιστήμας· ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐξαίρετον Πολυτεχνικὴν Σχολὴν, τὴν ἀνοιγομένην τὰς Κυριακάς διὰ τεχνίτας. Εἰς τὸ πανεπιστήμιον αἱ ἱατρικαὶ μάλιστα ἐπιστήμαι παραδίδονται καλῶς· αὐτοῦ δὲ, ὡς καὶ εἰς ἄλλα πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, γεννῶνται ἱατροὶ τόσον ἔξοχοι, ὅσον ὅποιοιδήποτε εἰς τὸν κόσμον. Οἱ νοσημονέστεροι τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου, ὡς καὶ οἱ τῶν πλειοτέρων Γερμανικῶν πόλεων, ὑπεραγαποῦν μεταφυσικὰς ἐρεῦνας, περὶ τὰς ὁποίας στρέφονται οἱ διαλογισμοὶ καὶ ἡ συνομιλία τοσούτον, ὅσον εἰς ἐπικρατείας ἐλευθερωτέρας περὶ τὰ πολιτικά· τοῦτο δὲ καλῶς γνωρίζουσα ἡ Πρωστικὴ κυβέρνησις ἐνθαρρύνει πολὺ τὴν σπουδὴν τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας.

Ἡ μαγειρικὴ τέχνη εἰς τὸ Βερολῖνον δὲν εἶναι παρὰ διὰ τὸ πολυποίκιλον αὐτῆς ἀξιοσημείωτος· ὁ μάγειρος τοῦ Βερολίνου ἀναγκη πᾶσα νὰ δύναται νὰ κάμνῃ δώδεκα διαφορετικὰ προσφάγια ἐκ γεωμήλων, καὶ νὰ μαγειρεύῃ κομματιον κρέατος κατὰ ὀκτὼ διαφόρους τρόπους. Ἰχθύες, ὄρνιθες, καὶ κυνήγιον, τρώγονται πολὺ. Τοῦ γεύματος ἡ γενικὴ ὥρα εἶναι τὰς δώδεκα ἢ τὴν μίαν. Πᾶσα οἰκογένεια πίνει καφὲν τὸ πρωῒ καὶ μετὰ τὸ γεῦμα. Ὁ τρόπος τῆς μαγειρικῆς των ὑπερπαινεῖται ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους· ἀλλὰ τὰ θερμά των ροφήματα (σοῦπαι) βλαπτουν ἐξίσου τοὺς ὀδόντας καὶ τὸν στόμαχον.

Τὸ 1620 τοῦ Βερολίνου οἱ κάτοικοι ἦσαν μόνον 10,000, τὸ δὲ 1688 δὲν ὑπερέβαιναν 18,000· τὸ 1721 ἐσμποσοῦντο εἰς 53,355, καὶ τὸ 1775 εἶχαν αὐξήσειν εἰς 135,580. Τὴν παρούσαν ἑκατονταετηρίδα ἐστὶν ἔσθῃ πολὺ ταχύτερα ἡ αὐξήσις· ἀπὸ 157,696 κατὰ τὸ 1811 ἀνέβησαν εἰς 178,811 τὸ 1817· τὸ δὲ 1828 εἰς 236,850, καὶ τὸ 1831 εἰς 246,475. Πρὸς τὰ τέλη τοῦ 1834 ἐλογαρίζοντο ὡς 252,000, μετὰ τῶν ὁποίων ἦσαν 4,700 Λατῖνοι, καὶ 4,500 Ἰουδαῖοι, αἱ δὲ λοιπαὶ Διαμαρτυρόμενοι.

Η ΕΚ ΘΑΙΣΕΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑ.

Τὸ ἀκόλουθον εἶναι ἀπόσπασμα ἐξ ἐπιστολῆς, τὴν ὁποίαν ἐπεμψεν ὁ Ὁβερλίνος πρὸς γυναῖκα, ἥτις εἶχε δοκιμάσειν πολλὰς ἀλλεπαλλήλους θλίψεις· δείχνει δὲ καὶ τὴν ζωηράν αὐτοῦ πίστιν καὶ θερμὴν εὐλάβειαν, καὶ τὸν ἀπλοῦν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἐξέφραζε τῆς καρδίας αὐτοῦ τὰ αἰσθήματα.—

Ἐχω ἐμπροσθέν μου δύο πέτρας, κατὰ μίμησιν παλυτιμῶν λίθων, αἵτινες ὁμοιάζουν ἐντελῶς κατὰ τὸ χρῶμα, τὸ νερὸν, καὶ τὴν καθαρότητα· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν λάμψιν διαφέρουν πολὺ. Ἡ μὲν θαμβόνει ἀπὸ τὴν λαμπρότητα, τῆς δὲ ἡ λάμψις εἶναι ἀσθενής, ὥστε ὁ ὀφθαλμὸς δὲν λαμβάνει εὐχαρίστησιν ἀπὸ τὴν θέαν. Πόθεν ἡ διαφορὰ αὕτη; Τὸ αἴτιον εἶναι τοῦτο. Ἡ

μία έχει μόνον ὁκτώ κοφίματα· ἡ δ' ἄλλη ὀγδοήκοντα. Τὰ κοφίματα ταῦτα γίνονται μετ' ἐργασίαν βιαιοτάτην· χρειάζεται νὰ κόψῃ τις, νὰ ὀμαλύνῃ, καὶ νὰ ὑαλίσῃ. Ἐάν ἦσαν ἔμφυχοι αἱ πέτραι αὗται, καὶ ἡμποροῦν νὰ αἰσθανθῶσι τί ὑπέφεραν, ἡ λαβοῦσα ὀγδοήκοντα κοφίματα ἤθελε νομίσειν τὸν ἑαυτὸν τῆς δυστυχεστάτης, καὶ φθονήσῃ τὴν καλοτυχίαν τῆς ἄλλης, ἡ ὁποία, ὁκτώ μόνον λαβοῦσα, εἶχεν ὑποφέρειν τὸ δεκατημόριον τῶν παθημάτων ἐκείνης. Πλὴν ἡ μὲν ἐργασία, ἀφοῦ μίαν φορὰν γένη, τελειώνει· ἡ δὲ μεταξύ τῶν δύο πετρῶν διαφορά μένει διὰ πάντα· ἡ ὀλίγον παθοῦσα ἀμαυρόνεται διόλου ὑπὸ τῆς παθοῦσης τὰ πολλὰ.

Δὲν ἔμπορεῖ τοῦτο νὰ ἐξηγήσῃ ὅπως οὖν τὸ ῥητὸν τοῦ Κυρίου μας, τοῦ ὁποίου οἱ λόγοι πάντοτε ἀναφέρονται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰς τὴν αἰωνιότητα· 'Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται' — μακάριοι, εἴτε χωριστὰ θεωρούμενοι, εἴτε παραβαλλόμενοι μετὰ τοὺς ὅσοι δὲν ὑπέφεραν τόσας θλίψεις. 'Ω! ἂς ἡδυνάμεθα πάντοτε νὰ πίπτωμεν εἰς τὰς ἀγκαλὰς τοῦ ὡς παιδία, νὰ πλησιάζωμεν εἰς αὐτὸν ὡς ἀρνία ἀβοήθητα, καὶ πάντοτε νὰ τοῦ ζητῶμεν ὑπομονήν, ὑπόκλησιν, ὁλοτελῇ ἀφοσίωσιν εἰς τὸ θέλημά του, πίστιν, καὶ ἐγκόρδιον ὑπακοήν εἰς τὰς ἐντολάς, τὰς ὁποίας δίδει εἰς τοὺς ὅσοι θέλουν νὰ ἦναι μαθηταὶ του. 'Κύριος ὁ Θεὸς θέλει ἐξαλείψῃν τὰ δακρυὰ ἀπ' ὅλα τὰ πρόσωπα,' λέγει ὁ Ἡσαΐας. Παρατηρεῖ δὲ καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος, 'Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλατρών τῆς θλίψεως ἡμῶν κατ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν.'

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Εἰς ὅλους τοὺς τόπους καὶ εἰς ὅλους τοὺς καιροὺς εὐρέθη κοινωνία ἀνθρωπίνη, ὅπου εὐρέθησαν ἴχνη τινὰ ἀνθρωπίνου γένους.

'Αν ἡδύνατο ἐν ἄτομον ἀνθρώπου νὰ ὑπάρχῃ τῶνόντι κατ' ἑαυτὸ, ἤθελεν εἶσθαι ἄδυνατον νὰ πολυπλασιασθῇ. Ἡ χρεία τοῦ γεννᾶν, ἐμφυτος οὖσα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, πλησιάζει τὸ ἄρρεν πρὸς τὸ θῆλυ, καὶ ἡ ἐντεῦθεν τεκνογονία ἀναπτύσσει τὸ αἷσθημα τῆς συγγενείας. 'Αν εἰς τὰ μαστοφόρα ζῶα ἐν γένει τὸ τέκνον ἔμπορῇ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τοὺς γονεῖς ἀφοῦ μόλις παύσῃ εἰς αὐτὸ ἡ χρεία τοῦ θηλασμοῦ, εἰς τὸ ἀνθρωπίνον ὅμως εἶδος τὸ τέκνον διὰ τὴν ἀδυναμίαν του βιάζεται νὰ μένῃ ἀχώριστον ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοῦλάχιστον ἕως δώδεκα ἔτη. Εἰς τοῦτο τὸ μεταξύ γεννῶνται ἄλλα τέκνα, καὶ συγχρόνως αὐξάνει τὸ φίλτρον μεταξύ αὐτῶν καὶ τῶν γονέων. Τὸ φίλτρον τοῦτο, ἀναπτύχθῃ ἀμοιβαίως εἰς τὰ τέκνα ἐκ τῶν βοηθειῶν τὰς ὁποίας λαμβάνουν παρὰ τῶν γονέων, προετοιμάζει βοηθείας εἰς τὸ γῆρας τούτων, καὶ εἶναι νέον αἷτιον ἐνώσεως.

Εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις, καὶ μὴ ὑποτεθείσης χρείας μονώσεως, ἡ εὐπαρξία ἡμῶν αὐξάνει, ὅταν συ-

ζῶμεν μετ' ἀνθρώπους, ἐλαττώνεται δὲ, ὅταν ζῶμεν μεμονωμένοι. Ἐντεῦθεν εἰς τὴν μόνωσιν ἡμῶν, ὅταν τύχῃ, παραλαμβανόμεν διὰ συντροφίαν ζῶα κατωτέρου εἶδους, ἡ συνοικεούμεθα μετ' αἵψυχα πράγματα, ζητοῦντες οὕτω νὰ ἀναπληρώσωμεν τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα εἰς τὴν ψυχὴν μας.

Διὰ τῆς γινομένης πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνακοινώσεως αἰσθανόμεθα ὅτι αἱ μὲν ἡδοναὶ ἡμῶν αὐξάνουν, αἱ δὲ λύπαι ἐλαττώνονται. Ἐχομεν χρείαν συλλυπήσεως εἰς τὰ λυπηρὰ, καὶ ἡ εὐχαρίστησις ἡμῶν εἰς τὰς εὐτυχίας δὲν εἶναι τελεία, ἐάν δὲν ἦναι ὀσπρημένη.

'Ολαὶ αἱ κοινωνικαὶ παθήσεις, ἀγάπη, εὐγνωμοσύνη, κτλ., μᾶς προξενοῦν ἡδονήν· ἐξ ἐναντίας δὲ ὅλαι αἱ ἀντικοινωνικαί, μῖσος, θυμὸς, ἐκδίκησις, κτλ., συνεπιφέρουν λύπην.

Μᾶς ἡδύνει ἡ ὑπόληψις, διότι συνάπτει μετὰ τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις τὰς τῶν ἄλλων· μᾶς λυπεῖ ἡ καταφρόνησις, διότι χωρίζει τὰς δυνάμεις τῶν ἄλλων ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μας.

Ὁ ἄνθρωπος, ἔχων πλειοτέρας ἰδίας παρὰ τὰ ζῶα, γνωρίζει καλῆτερα τοὺς περικυκλοῦντας αὐτὸν κινδύνους, ὅθεν ἔπεται νὰ ἦναι καὶ πλείον δειλός. Ἡ μεγαλητέρα λοιπὸν κρίσις αὐτοῦ καὶ ὁ μεγαλήτερος φόβος πρέπει νὰ τὸν κάμνωσι νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς ὁμοίους του, διὰ τῆς ἀντιλήψεως αὐτῶν εἰς τὰς χρείας του, καὶ διὰ τῆς συνδρομῆς τῆς θελήσεως καὶ τῶν δυνάμεων αὐτῶν μετὰ τὴν ἰδικήν του. Ἐντεῦθεν πανταχοῦ εὐρέθη γλῶσσα ἐναρθρὸς μᾶλλον ἢ ἥττον τελειοποιημένη, ἥτις, εὐκολύνουσα τὴν ἀμοιβαίαν ἀνακοινώσιν τῶν χρεῶν, εὐκολύνει καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν μέσων.

Ἡ κοινωνία δὲν εἶναι, δὲν ἐστὶν, καὶ δὲν θέλει εἶσθαι ποτὲ ἄλλο παρὰ γενικὴ ἀγορὰ, ὅπου ἕκαστος πωλεῖ τὰ ἰδικὰ του πράγματα, ἢ τὰς ὑπηρεσίας του, διὰ νὰ λαμβάνῃ ἀντὶ τούτων τὰ πράγματα ἢ τὰς ὑπηρεσίας τῶν ἄλλων. Εἰς τὴν συναλλαγὴν τούτων ἕκαστος δίδει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐκτιμᾷ κατὰ τὴν χρείαν ὀλιγώτερον, δι' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκτιμᾷ περισσότερον, καὶ οὕτω ἡ κοινωνία γίνεται εἰς ὅλους ὠφέλιμος.

Ἀκόμη καὶ ὅταν οἱ ἄνθρωποι κάμνωσιν ὑπηρεσίας κατὰ τὸ φαινόμενον δωρεάν, ἔμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ τότε κάμνουν συναλλαγὴν· διδοῦν μέρος τῆς καταστάσεώς των, ἢ τοῦ χρόνου, διὰ νὰ ἀπολαύσωσι τὴν ζωηροτάτην, τὴν πλείον ἀξίειναι ἡδονήν, τὴν τῆς ευεργεσίας, ἢ διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὸ βαρύτερον ἄλγος, τὸ ὁποῖον εἶναι νὰ βλέπῃ τις ἄλλον πάσχοντα.

Ἡ ἐργασία πολλῶν ἀνθρώπων ἐνωμένων δίδει μεγαλητέρον γινόμενον παρὰ ἡ ἀτομικὴ ἕκαστου.

Ὅταν πολλοὶ ἐργάζωνται ὑπὲρ ἀλλήλων, ἕκαστος ἔμπορεῖ νὰ δοθῇ εἰς ἐν τι ἔργον, πρὸς τὸ ὁποῖον ἔχει μεγαλητέραν κλίσιν, καὶ ἐντεῦθεν γίνεται τελειότερον,

Αἱ νοητικαὶ δυνάμεις ἀναπτύσσονται καὶ ἐκτείνονται εἰς τὴν κοινωνίαν πολὺ πλείον παρὰ εἰς τὴν ἀκοινωνήτον καταστασιν· διότι πρῶτον μὲν κάνεις δὲν